

Summit o klimatických zmenách

Podporte ekologický rast, chráňte Zem

22. september, hlavné sídlo OSN v New Yorku

Informačný materiál

Rokovania

„Tohtoročná dohoda o klimatických zmenách v Kodani je jasnou požiadavkou na to, aby sa nám klimatické zmeny prestali vymykať spod kontroly“. – Yvo de Boer, výkonný tajomník Rámcovej dohody OSN o klimatických zmenách, august 2009

V priebehu troch mesiacov - v decembri 2009, sa zástupcovia 192 krajín stretnú v dánskej Kodani na konferencii OSN o klimatických zmenách, aby uzavreli dohodu, ktorá vstúpi do platnosti po vypršaní prvej fázy Kjótskeho protokolu v roku 2012. Toto stretnutie bude vyvrcholením procesu, ktorý začal v roku 2007, kedy na konferencii OSN o klimatických zmenách v Bali, v Indonézii, zástupcovia vlád vydali tzv. cestovnú mapu z Bali, čo je dva roky trvajúci rokovací proces zameraný na vypracovanie ambicióznejšej a efektívnej medzinárodnej dohody o klimatických zmenách, ktorá bude pokračovaním Kjótskeho protokolu.

Tento proces zahŕňa dve rokovacie cesty, z ktorých vziđu záväzky na obdobie po roku 2012: 1. rokovania na základe Rámcového dohovoru OSN o klimatických zmenách (UNFCCC) vychádzajúce z Akčného plánu z Bali; a 2. rokovania na základe Kjótskeho protokolu, ktorý nezahŕňa najväčšieho emitenta skleníkových plynov Spojené štáty, ktoré Protokol neratifikovali. Krajiny sa dohodli, že dohodu uzavrujú na Konferencii OSN o klimatických zmenách v Kodani.

Diskusiu stimulovali zistenia niekoľkých vedeckých správ, najmä Štvrtej hodnotiacej správy Medzivládneho panela o klimatických zmenách (IPCC) z roku 2007, ktorá potvrdila, že priemerná teplota Zeme sa zvyšuje, a to najmä následkom ľudskej aktivity.

V roku 2008 sa negociačný proces zrýchlil. V tomto roku sa v decembri konala hodnotiacia Konferencia o klimatických zmenách v poľskej Poznani. V roku 2009 prebehli v Bonne v Nemecku tri kolá rokovaní na základe Akčného plánu z Bali (29.marec – 8.apríl; 1. – 12.jún; 10. – 14.august). Ešte pred konferenciou v Kodani sa uskutočnia ďalšie dve kolá: v thajskom Bangkoku (28.september – 9. október) a španielskej Barcelone (2. – 6. november).

Kľúčové aspekty

Akčný plán z Bali sa sústreďuje na štyri hlavné otázky: zmierňovanie, adaptácia, technológie a financovanie, pričom zároveň hovorí o „spoločnej vízii“ dlhodobej spolupráce a dlhodobého celosvetového cieľa dosiahnuť zníženie emisií.

Zmierňovanie: „Zmierňovanie“ v kontexte rokovaní o medzinárodných klimatických zmenách znamená znižovanie emisií skleníkových plynov. Diskusia sa sústredila na to, nakoľko je potrebné zmierňovať tieto dopady na celom svete, ktorých krajín sa to dotkne a aké budú náklady. Dohoda na krokoch, ktoré sú „merateľné, hlásiteľné a overiteľné“ je kľúčovým prvkom Akčného plánu z Bali. V prípade priemyselných krajín sa diskusia sústredila na právne záväzné znižovanie emisií. V prípade rozvojových krajín sa dôraz kládol na stanovenie „národne vhodných zmierňovacích plánov“ ako aj na zavedenie procesu registrovania a podporovania národných opatrení.

Trend vývoja emisií*:

- V období medzi rokmi 1970 a 2004 sa zvýšili emisie skleníkových plynov o 70% a emisie CO₂, ktoré sú ich najväčším zdrojom, o približne 80% (77% celkových emisií skleníkových plynov).
- V prípade, že sa nezavedú žiadne opatrenia, do roku 2030 v porovnaní s rokom 2000 stúpne celosvetová miera skleníkových plynov o 25 – 90%.
- Emisie CO₂ zo spotreby energie počas tohto obdobia pravdepodobne vzrastú o 40 -110%.
- Zmierňovanie nákladov roku 2030 by nepresiahlo 3% celosvetového HDP.

*zdroj: IPCC

Adaptácia: Termín „adaptácia“ sa v súvislosti s medzinárodnými rokovaniami vzťahuje na podporu chudobných krajín v ich prispôbovaní sa nevyhnutnému dopadu klimatických zmien spôsobených skleníkovými plynmi, ktoré sa už v atmosfére nachádzajú. Je však samozrejmé, že na klimatické zmeny sa budú musieť pripraviť všetky krajiny. Klimatické zmeny môžu potenciálne zatlačiť rozvojové krajiny späť do pasce chudoby a zničiť súčasné výsledky dosiahnuté v rámci Miléniových rozvojových cieľov. Z tohto dôvodu preto súrme potrebujeme vyvinúť integrované politické riešenie, sformované v kontexte priorit národného a medzinárodného trvalo udržateľného rozvoja. Otázkou je, ako zaistiť okamžitú podporu zraniteľným národom na to, aby sa vyrovnali s dôsledkami klimatických zmien a ako zvýšiť úroveň záväzkov, aby sa zároveň zaistilo, že sa tejto adaptácii dostane pozornosť, ktorú si v zmysle vedecky zadaných naliehavých potrieb zasluhuje.

Záujem sa sústreďuje aj na zabezpečenie „nových a dodatočných“ fondov, nezávisle od dobrovoľných príspevkov, na podporu rozvojových krajín v ich adaptačnom procese a snahe zosúladiť národné adaptačné úsilie s technologickou a finančnou podporou. Taktiež tu existuje diskusia o tom, či by mali byť posilnené existujúce inštitúcie, ako napríklad Adaptačný fond vytvorený na základe Kjótskeho protokolu, alebo či je potrebné vytvoriť medzinárodne financovaný zaisťovací nástroj na pomoc zraniteľným krajinám, aby sa vyrovnali s katastrofickým klimatickým rizikom.

Technológie: Zvýšené opatrenia ohľadom rozvoja a vývoja technológie, tzv. Akčný plán z Bali, dominovali v rokovaniach o krokoch plánovaných v dohode o klimatických zmenách na obdobie po roku 2012. Ďalšími témami bolo ako vytvoriť stimuly na vytvorenie nízkouhlíkových technológií a urýchlenie rozširovania existujúcich technológií smerom do rozvojových krajín; ďalej či vytvoriť nový orgán alebo fond zameraný na technológie a ako vyriešiť otázku práv súvisiacich s duševným vlastníctvom. K pomerne silnému konsenzu došlo v oblasti druhov technológií potrebných na dosiahnutie nízkonákladového zmierňovania, napríklad energeticky efektívnych opatrení, obnoviteľných zdrojov energie ako vietor, solárnej energie a zachytávania a skladovania uhlíka.

Financovanie: Dôležitou súčasťou uzatvorenia dohody v Kodani bude nájdenie odpovede na otázku ako vygenerovať nové, dodatočné a predvídateľné finančné zdroje, ako aj ako vyvinúť a preniesť technológie tam, kde sú najviac potrebné. Bude potrebné financovanie zo súkromných a verejných zdrojov, pričom verejné najmä pre sektory v rozvojových krajinách, ktoré závisia od vládnych investícií a finančných tokov. Diskusia o efektívne regulovanom globálnom trhu s uhlíkom získala podporu ako spôsob sprostredkovania dôležitých zdrojov rozvojom krajinám.

Ohľadom financií, ktoré budú potrebné v nasledujúcich desaťročiach na podporu rozvojových krajín v ich adaptačnom procese na nevyhnutné dôsledky klimatických zmien a ich zmierňovanie, existuje mnoho odhadov. Celková potreba môže byť do roku 2020 až 250 miliárd USD ročne. Avšak začatie uplatňovania tohto práva je v súčasnosti dôležitejšie ako stanovenie skutočnej budúcej sumy. Je pomerne jasné, že náklady na adaptáciu aj zmierňovanie sa budú v čase zvyšovať a že verejné zdroje budú musieť celý proces naštartovať a naďalej ho viesť. Je nevyhnutné zaviesť mechanizmy, ktoré by v postupom čase umožnili navýšenie finančných zdrojov verejného ako i súkromného sektoru tak, aby financovanie klimatických opatrení v rozvojových krajinách nemuselo byť každoročne opätovne prerokovávané.

Viac informácií: www.un.org/climatechange